

Utbygging i områder i faresone for skred i bratt terreng

I Tromsø kommune finns et godt kunnskapsgrunnlag for å ivareta skred i bratt terreng i planlegging, gjennom diverse faresonekartlegginger. Av områder med utbyggingspress er det særlig faresonekartleggingene på fastlandet som er et viktig kunnskapsgrunnlag.

Av de tilgjengelige faresonekartlegginger fremgår områder med eksisterende boligbebyggelse som ikke oppfyller dagens sikkerhetskrav i forhold til skred.

- Gammelgårdsvegen 37-41
- øverste og innerste husrekka i Planetvegen
- øverste husrekka i Månevegen
- ett hus innerst i Uranusvegen
- to hus innerst i Vegavegen
- øverste husrekka i Midnattsolvegen
- på strekningen Vasstrand – Nordfjordbotn finns det mye eksisterende bebyggelse og infrastruktur som ikke oppfyller dagens krav til skredsikkerhet

Dette er områder der kommunen bør vurdere å gå i dialog med grunneierne om eventuell etablering av sikringstiltak. I en vurdering av bør det inngå en vektning av hensynet til sikkerhet opp imot naturinngrepet. Gjennom NVE har kommunen mulighet for å søke om inntil 80% tilskudd til å etablere sikringstiltak. Ved etablering av sikringstiltak med støtte fra NVE forplikter kommunen seg til å føre tilsyn med tiltaket og eieren av tiltaket har ansvar for vedlikehold av sikringstiltak.

På oppdrag av Tromsø kommune utarbeidet NGI i 1998-99 faresonekartlegging for Breivikeidet, Oldervik og Sjursnes-Skarsmunken. Faresonekartleggingene følger ikke dagens metoder for faresonekartlegging eller sikkerhetskrav i TEK17 og skal ikke anvendes for videre regulering uten det gjøres nye vurderinger, men de viser likevel noe om risikobildet i områdene.

På Oldervik og Breivikeidet er det på bakgrunn av disse faresonekartleggingene etablert sikringstiltak som beskytter noe av den skredutsatte bebyggelsen og fergeleiet på Breivikeidet. Det er fortsatt noe bebyggelse som er plassert i skredfaresone som ikke er sikret med etablerte sikringstiltak.

I faresonekartleggingen for strekket Sjursnes-Skarsmunken er det 15 bygninger som ligger innenfor kartlagte faresoner, der det ikke er etablert sikringstiltak.

I Tromsø kommune finns det eksisterende sikringstiltak som NVE har gitt tilskudd til og der kommunen er forpliktet til å føre tilsyn og eventuell har ansvaret for vedlikehold. Ansvarsfordelingen og rutinene knyttet til gjennomføring av tilsyn og vedlikehold vurderes å være mangelfulle. Sommeren 2021 ble det utført tilsyn med eksisterende sikringstiltak. Det ble konstatert behov for vedlikehold på flere av de eksisterende sikringstiltak.

Det anbefales ikke at det åpnes for nye utbyggingsformål i skredutsatte områder, der større sikringstiltak vil være nødvendige for å oppfylle krav til sikkerhet. Det er flere argumenter for at dette ikke anbefales, disse er listet i punktform nedenfor:

- Redusert befolkningsvekst tilsier at det er et mindre behov for å legge til rette for store nye arealer for boligbygging og de som legges ut bør være i tråd med ny senterstruktur. I ny senterstruktur er ingen definerte senterstrukturer som bysentrum og bydelscenter plassert, så dette tilsier at det bør åpnes for ny utbygging i områder innenfor faresoner for skred i bratt terreng.

Enhet for Byplan – 13.03.23

- Gjeldende lovverk er utydelig på ansvarsfordelingen i forhold til tilsyn og vedlikehold av sikringstiltak, da dette avhenger av om NVE har gitt tilskudd til tiltaket og hvem som er grunneier. Der det åpnes for utbygging der sikringstiltak er en forutsetning for byggetillatelse er det som utgangspunkt grunneierne og de som drar nytte av tiltaket som har ansvaret for tilsyn og vedlikehold av sikringstiltak. Det vil si at det f.eks. er borettslaget/sameiet som ansvara å føre tilsyn og vedlikeholde sikringstiltaket. Dette vurderes ikke å være et ansvar kommunen bør akseptere at overlates til styre i borettslag/sameie. Særlig ikke i tilfeller, der det er behov for større sikringstiltak, der manglene tilsyn og vedlikehold kan ha uakseptable konsekvenser. Manglende vedlikehold kan i tillegg føre til reduksjon i eller bortfall av erstatning.
- Etablering av større sikringstiltak vil resultere i større naturinngrep som med høy sannsynlighet har negative konsekvenser for f.eks. naturmangfold, landskap og overvannshåndtering.

Endringer fra gjeldende KPA

I gjeldende KPA er hensynssoner på bakgrunn av faresonekartlegginger implementert på ulike vis, der hensynssone noen plasser følger faresone med årlig sannsynlighet på 1/1000 og andre plasser 1/5000. Hensynssone i nytt plankart følger faresoner med årlig sannsynlighet på 1/5000.

I faresonekartlegging «Skredkartlegging i Tromsø» er det angitt skogsområder som er viktig for å bevare risikobilde i faresonekartleggingen. Disse tas inn som hensynssoner for ras- og skredfare.

I gjeldende KPA ligger det inne faresone knyttet til NVE's aktsomhetssone for snø og steinsprang. Aktsomhetssonene har ikke en tilstrekkelig detaljeringsgrad, hvilket gjør at det er uhensiktsmessig å vedta de politisk. Det er klare nasjonale regelverk og metodiske krav for hvordan skredfare håndteres på ulike plannivåer uavhengig av om aktsomhetssone for skred ligger inne som faresone i KPA eller ikke. Aktsomhetssone for snø og steinsprang videreføres ikke som faresone for ras og skred.

Klimaendringer

Hyppigere episoder med kraftig nedbør kan øke sannsynligheten for skredtypene steinsprang, steinskred, jordskred, flomskred og sørpeskred. På kort sikt kan hyppigere regnfall på snø øke sannsynligheten for skred, men ikke for de store og sjeldne snøskredene. På lengre sikt kan reduserte snømengder redusere sannsynligheten for snøskred, men med mere ustabil vær kan det også forekomme hyppigere ekstreme nedbørmengder som øker sannsynligheten for snøskred.